

Daha iyi sağlık. Daha iyi çevre. Sürdürülebilir seçenekler.

6. Çevre ve Sağlık Bakanları Konferansı

EURO/Ostrava2017/3

**Ostrava, Çek Cumhuriyeti
13–15 Haziran 2017**

**15 Haziran 2017
ORJİNAL: İNGİLİZCE**

6. ÇEVRE VE SAĞLIK BAKANLARI KONFERANSI

DEKLARASYONU

DSÖ Avrupa Bölgesinde önlenebilecek ve/veya ortadan kaldırılabilir çevresel faktörler her sene 1,4 milyon kişinin ölümüne yol açmaktadır. Çevresel belirleyicilerin Bölge üzerindeki önemli sağlık etkileri bulaşıcı olmayan hastalıklar, engellilik ve istenmeyen sakatlanmalar ile ilişkilendirilmektedir ve özellikle de iklim değişikliği ve bioçeşitlilikte kayıplar, mevcut ve yeni bulaşıcı hastalıklarda değişimler ve olumsuz üreme ile ilişkili endişeler mevcuttur. Mevcut ve yeni ortaya çıkan zorluklarla mücadele etmek için ilave ve güçlü ortak eylemlere ihtiyaç vardır.

Bizler, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Avrupa Bölgesindeki Üye Devletlerinin sağlık ve çevreden sorumlu bakanları ve temsilcileri olarak ve DSÖ Avrupa Bölge Direktörü, Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) Avrupa Bölge Direktörü ve Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomi Komisyonu'nun (UNECE) ve Avrupa Birliği'nin ve diğer Birleşmiş Milletler ve hükümetler arası kurumlar ve sivil toplum kuruluşlarının üst düzey temsilcileri ile birlikte,

Cömert bir şekilde Çek Cumhuriyeti'nin ev sahipliğinde ve DSÖ Avrupa Bölge Ofisi, UNECE ve UNEP ortaklığında 13-15 Haziran 2017 tarihlerinde Çek Cumhuriyeti Ostrava'da organize edilen 6. Çevre ve Sağlık Bakanları Konferansında, şimdiki ve gelecekteki nesiller için çevresel faktörlerden kaynaklanan hastalıkların getirdiği yükleri azaltmak ve Sürdürülebilir Kalkınmaya Yönelik Birleşmiş Milletler 2030 Gündeminin sağlık ve esenlik ile ilgili gelecekteki temel ortak eylemleri şekillendirmek amacıyla iki sektör ve paydaşlar arasındaki sinerjileri geliştirmek için bir araya geldik.

Bizler:

1. 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündeminin, kalkınma, çevre, insan sağlığı ve esenliği arasında kritik önemde ve birbirinden ayrılmaz bağlantılar oluşturduğunu ve ekonominin insan haklarının geniş bir şekilde temin edilmesi açısından merkezi önemde olduğunu *kabul ediyoruz*; söz konusu haklar arasında: yaşam hakkı; ulaşılabilecek en yüksek fiziksel ve ruhsal sağlık standardına erişmek; uygun bir yaşam standardı; güvenli gıda, içme suyu ve hıfzıssıhha; güvenlik; temiz toprak, su ve hava bulunmaktadır ve bunlar bugün ve gelecekte adil, barışçıl, kapsayıcı ve refah içerisinde toplumların oluşturulması açısından hayati önemdedir.
2. Son yıllarda hayata geçirilen güçlü çevre ve sağlık politikalarının, DSÖ Avrupa Bölgesinde yaşam beklentisi ve esenlik hakkında önemli bir iyileşmeye meydana getirdiğini ve çevrenin yeterli derecede korunmasının sosyal ve ekonomik açıdan ortaya çıkaracağı en beklenen sonuçlar arasında sağlık kazanımlarının olduğunu kabul ediyoruz;
3. Çevresel bozulma ve kirlenme, iklim değişikliği, tehlikeli kimyasallara maruz kalma ve ekosistemlerdeki dengenin bozulmasının sağlık için tehdit oluşturduğunu ve sosyal olarak dezavantajlı konumda olanlarla, hassas nüfus gruplarını orantısız bir şekilde etkilediğini ve bu nedenle de eşitsizlikleri daha da artırdığını endişeyle not ediyoruz;
4. İklim değişikliği ile mücadele etmenin sağlık açısından sunacağı faydaların bilincindeyiz ve iklim değişikliği ile mücadelenin sağlık hakkı konusundaki önemini vurguladığından dolayı Paris Anlaşmasını destekliyoruz;
5. Sektörler arası işbirliği ve vatandaşların katılımıyla küresel çevreyi koruma konusunda ve insan sağlığını tüm politikalarda ve tüm nesilleri kapsayacak şekilde, tüm çevresel tehditlerden koruma açısından tüm hükümetlerin ve her seviyeden yönetişimi temsil eden kamu otoritelerinin ortak bir sorumluluğa sahip olduğunu vurguluyoruz. Bu nedenle hükümetler ve kamu otoriteleri, karar, eylem ve çalışmalarının kendi ülkeleri içerisinde ve sınırları dışarısındaki çevreyi ve insan sağlığını etkileyebileceğinin bilincinde olmalıdır;
6. 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündeminin ve Avrupa Sağlık ve Esenlik Politikası olan Sağlık 2020'nin bizleri, sistemin tamamını kapsayan ve çevre sağlığı koşullarını iyileştirmek için eşitlikçi önleyici politikaları vurgulayan, birbiriyle tutarlı çok sektörlü stratejiler yürütmeye yönlendirdiğini ve bölgede en sor durumda olanlar için başta olmak üzere sağlığın sosyal belirleyicilerini dikkate almamız gerektiğini kabul ediyoruz;
7. 1989 Avrupa Çevre ve Sağlık Sözleşmesi, bu sözleşmedeki ilkeler ve daha önceki bakanlar konferanslarında alınan kararlarımızı tekrar onaylıyoruz;
8. Beşinci Sağlık ve Çevre Bakanları Konferansında belirlenen 2015'e yönelik üç hedefin ve 2020'ye yönelik iki hedefin henüz başarılmadığını endişeyle görüyoruz.

9. Bu nedenlerle;

- a. Tüm insanların sağlık ve esenliği korumaya ve geliştirmeye ve çevre kirliliği ve çevrenin bozulmasına bağlı erken ölümleri, hastalıkları ve eşitsizlikleri engellemeye;

- b. Çevre ve sağlık konusundaki politikalarımızda eşitlik, sosyal kapsayıcılık ve cinsiyet eşitliğini ve ekosistemlerin faydasını gözetmeye ve doğal kaynaklara erişime saygı duymaya;
 - c. Sürdürülebilir üretim ve tüketimin, fosil yakıtlardan yenilebilir enerjiye uygun bir zaman dilimi içerisinde geçiş yapmanın, temiz ve güvenli teknolojileri kullanmanın ve düşük emisyonlu ve enerji verimli ulaşımın, kentsel ve mekânsal planlamaya hareketliliğin entegrasyonunun sağlık açısından faydalarını savunmaya;
 - d. İklim değişikliği başta olmak üzere dayanıklı topluluklar, altyapılar ve sağlık sistemleri için çalışmaya;
 - e. DSÖ Avrupa Bölgesindeki çalışmalarda, tüm ilgili sektör ve paydaşlarla birlikte hareket ederek sağlıklı bir gezegen ve sağlıklı insanlar vizyonunu başarmak için çalışmaya;
 - f. Çevre ve sağlığı geliştirmek için yapılmış olan uluslararası yükümlülüklerimizi ve gönüllü taahhütlerimizi güçlendirmeye;
 - g. Sağlık ve çevre konusundaki kanıtları toplamak ve analiz etmek için yeterli mekanizmalara sahip olmaya ve bunları geliştirmeye ve önleyici çalışma prensiplerimizi gözetmeye;
 - h. Elimizdeki kanıtları güçlendirmek ve bu sayede oluşturulacak politikaları yönlendirmek ve önleyici çalışmaları desteklemek amacıyla mevcut ve ortaya çıkmakta olan çevre ve sağlık riskleri üzerinde açık, şeffaf ve ilgili araştırmaları aktif olarak desteklemeye **karar vermiş bulunuyoruz.**
10. 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündeminin uygulanmasında ve bu Deklarasyonun hedefleriyle ilişkili stratejik planlama, koordinasyon, uygulama, izleme ve ilerlemelerin raporlanmasında sektörler arası ve kapsayıcı bir yöntem ve platform olarak Avrupa çevre ve sağlık sürecini kullanacağız.
 11. Özellikle de sağlık sistemleri içerisinde yer alan halk sağlığı fonksiyonlarını güçlendirirken, çevre ile ilişkili sağlık risklerini azaltmak amacıyla kapasitemizi sektörler arasında, kamu kurumlarının farklı seviyelerinde ve paydaşlar ile çalışmak için genişleteceğiz ve halkın katılımını, bilgiye erişimi ve çevre ve sağlık alanında adaleti sağlamak için çaba göstereceğiz.
 12. Ulusal uygulamaları iyileştirirken vatandaşlarımız açısından bir fark yaratmak için çalışacağız. Bu amaçla 2018 senesinin sonuna kadar çevre ve sağlık alanında ulusal eylem portföyleri hazırlayacağız; birbirinden bağımsız politika belgeleri olacak bu eylem portföyleri, devletlerin içerisinde bulunduğu koşullar arasındaki farkları, ihtiyaçları, öncelikleri ve kapasiteleri dikkate alacaktır. Bu portföyler, işbu Deklarasyonun eki olan ve aşağıdaki alanlara odaklanarak, söz konusu alanlardaki uygulamaları kolaylaştırabilecek muhtemel eylemlerden oluşan EK 1 dikkate alınarak hazırlanacaktır;

- a. bölgedeki en önemli çevresel risk faktörlerinden birisi olan iç ve dış hava kalitesini herkes için iyileştirmek ve bunu yapmak için sürekli iyileştirme hedefiyle DSÖ Hava Kalitesi değerlerine ulaşacak çalışmalarda bulunmak;
 - b. herkes için güvenli içme suyu, hıfzıssıhha ve hijyene evrensel, eşitlikçi ve sürdürülebilir erişimi her alanda sağlamak ve aynı zamanda uygun olduğu durumlarda su kaynaklarının entegre yönetimini, güvenli bir şekilde artırılmış suyun yeniden kullanımını geliştirmek;
 - c. kimyasalların insan ve çevre sağlığı üzerindeki kötü etkilerini asgariye indirmek için: tehlikeli kimyasalları daha güvenli alternatiflerle (kimyasal olmayanlar dahil) değiştirmek; hassas grupların, özellikle de insan gelişimin ilk aşamalarında tehlikeli kimyasallara maruz kalmalarını azaltmak; insanların kimyasallara maruz kalması ve ilgili hastalıklar konusunda daha fazla bilgi sahibi olmak için risk değerlendirme ve araştırma kapasitesini güçlendirmek; ve uygun olduğunda önleyici prensipleri uygulamak;
 - d. denetimsiz ve yasa dışı atıkların ve benzer şekilde taşınan atıkların ortadan kaldırılması konusunda ilerlemeler sağlayarak atık yönetimi ve kirli alanlar ile ilişkili olumsuz çevre ve sağlık etkilerini, masraflarını ve eşitsizlikleri önlemek ve ortadan kaldırmak ve döngüsel bir ekonomiye geçiş yaparak atık ve kirletilmiş alanların güçlü bir şekilde yönetilmesini sağlamak;
 - e. iklim değişikliği ile ilişkili sağlık risklerine karşı adaptasyon kapasitesini ve dayanıklılığı ve ayrıca iklim değişikliğini azaltmaya yönelik destekleyici önlemleri artırmak ve Paris Anlaşmasına uygun sağlık faydaları elde etmek;
 - f. Avrupalı şehir ve bölgelerin daha sağlıklı, daha kapsayıcı, güvenli, dayanıklı ve sürdürülebilir olma yolundaki çabalarını, entegre, akıllı ve sağlığı geliştiren bir şehir ve bölge planlama yaklaşımıyla, hareketlilik yönetimiyle, yönetimin çeşitli kademelerinde etkin ve tutarlı politikaların uygulanmasıyla, daha güçlü hesap verilebilirlik kapasitesi mekanizmalarıyla ve Yeni Kent Gündemi tarafından oluşturulan deneyim paylaşımı ve en iyi uygulamaları kullanarak desteklemek;
 - g. Sağlık sistemlerinin hedeflerinde olumsuzluklar yaratmadan çevresel sürdürülebilirliğini geliştirmek ve enerji ve kaynak kullanımında verimlilik, medikal ürünlerin ve kimyasalların yaşam döngüsü boyunca güçlü yönetimi ve atık ve atık suların güvenli bir şekilde yönetilmesi yoluyla kirliliğin azaltılması yoluyla çevre üzerindeki etkilerini hafifletmek.
13. Eyleme yönelik ulusal portföylerimiz üzerinden Beşinci Çevre ve Sağlık Bakanları konferansının belli tarihlerde tamamlanması gereken hedeflerine ulaşılan kadar takipçisi olacağız, bu hedefler: çocuklar için dumanlı ve tütünsüz çevreler sağlamak, asbest ile ilişkili hastalıkların ortadan kaldırılması için ulusal programlar geliştirmek ve tehlikeli maddelerden kaynaklanan riskleri belirlemek ve 2015'e kadar ortadan kaldırmak; ve çocuklar tarafından kullanılan alanlardaki su, hıfzıssıhha ve hijyen sorunlarıyla mücadele etmek ve 2020'ye kadar çocukların fiziksel olarak aktif olmalarına imkan verecek güvenli ortamların oluşmasını sağlamak.

14. Bu öncelikleri etkin bir şekilde ele alabilmek için aşağıdakileri yapacağız:

- a. ulusal uygulamalara müdahil olmak, bilgi paylaşımında bulunmak ve işbirliği ve iletişim için bir platform sunmak;
 - b. iki taraflı veya çok taraflı uluslararası işbirliğini de kapsayabilecek şekilde kaynakları harekete geçirmek veya kapasitelerden bir havuz oluşturmak;
 - c. Avrupa çevre ve sağlık süreci, “Avrupa için Çevre” süreci, UNEP ile çevre ve sağlık konusunda çok taraflı sözleşmelerin yönetici kurumları ve sektörler arası programlar, süreç ve politikalar arasında politik uyumluluğu ve birlikteliği geliştirmek;
 - d. Avrupa çevre ve sağlık sürecinden doğanlar başta olmak üzere (Sınırlar Ötesi Suyolları ve Uluslararası Göllerin Korunması Sözleşmesi kapsamında yapılan Su ve Sağlık Protokolü, Ulaşım, Sağlık ve Çevre Konusundaki Avrupa Programı - PEP), Dünya Sağlık Asamblesi'nin ve DSÖ Avrupa Bölge Ofisinin ilgili kararları ve çevre ve sağlık sektörleri ortaklığında uygulanan sözleşmeler ve ilgili enstrümanlar dahil olmak üzere mevcut yükümlülük ve enstrümanların uygulanmasında ilerlemeler elde etmek;
 - e. Sağlık ve çevre profesyonellerinin sağlık etki değerlendirmesi konusundaki bilgi ve kapasitelerini daha fazla eğitim yoluyla güçlendirmek;
 - f. Karmaşık çevre ve sağlık konuları ve bu alanlarda alınabilecek etkili önlemler hakkında halkın bilgisini örgün ve yaygın eğitimlerle artırmak;
 - g. Temel stratejik ve kurumsal ortaklıklara devam etmek ve genişletmek ve aynı zamanda tüm ilgili hükümetler arası ve kamu dışındaki aktörlerin uygun bir şekilde katılımını sağlamak;
 - h. Avrupa Çevre ve Sağlık Gençlik Koalisyonunu (EEHYC), Avrupa çevre ve sağlık sürecinin aktif bir üyesi olarak kalması için teşvik etmek ve ülkelerimizde ulusal gençlik platformları oluşturma yönünde çalışmalar yapmak ve EEHYC ile birlikte çalışmaya devam etmek.
15. Ulusal raporları kullanarak, Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri konusundaki taahhütlerimizi izlemeye ve gelişmeleri raporlamaya devam edeceğiz.
16. Avrupa çevre ve sağlık sürecini sürdürmek için işbu Deklarasyonda EK 2’de belirtilen taahhütlerimizin gerçekleştirilmesi için gerekli olan kurumsal düzenlemeleri destekleyecek ve müdahil olacağız.
17. DSÖ ve UNECE’nin yönetim birimlerine seslenerek bu taahhütleri, gerekli tüm kaynakları sağlamak için tüm imkanları kullanma dahil olmak üzere desteklemelerini istiyoruz.
18. UNEP ile yakın işbirliği içerisinde kalarak taahhütlerimizi gerçekleştirmeye, DSÖ Avrupa Bölge Ofisi ve UNECE’nin çevre ve sağlık alanındaki çalışmalarını ulusal ve uluslararası seviyelerde mali ve bütçesel imkanlarımız dahilinde desteklemeye kararlıyız.

Ostrava, Çek Cumhuriyeti’nde 15 Haziran 2017 tarihinde imzalanmıştır

imza
Lubomir Zaoralek
Çek Cumhuriyeti Dışışleri Bakanı

imza
Dr. Zsuzsanna Jakab
Bölge Direktörü
DSÖ Avrupa Bölge Ofisi